

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6976/04

בפני: כבוד הנשיא א' ברק
כבוד המישנה לנשיא מ' חשין
כבוד השופטת א' חיות

העותרים: 1. עמותת "תנו לחיות לחיות"
2. ההתאחדות הישראלית לכלבנות
3. יניר לובטקין
4. דוד קפלן
5. אייל רגב
6. איתן ניר
7. יעל סטרוקובסקי
8. יגאל פרדו
9. בטי לובלסקי

נ ג ד

המשיבים: 1. שר החקלאות ופיתוח הכפר
2. היועץ המשפטי לממשלה
3. שר הביטחון
4. השר לביטחון פנים

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: א' בטבת התשס"ה 13.12.2004

בשם העותרים: עו"ד קובי סודרי

בשם המשיבים: עו"ד דינה זילבר

פסק-דין

השופטת א' חיות:

מבוא

1. החוק להסדרת הפיקוח על כלבים, התשס"ג-2002 (להלן: החוק להסדרת הפיקוח על כלבים או החוק) מגדיר "כלב מסוכן", בין היתר, ככלב השייך לגזע מסוכן

וכן, בתנאים מסוימים, כלב שהוא הכלאה של גזע מסוכן. הסמכות לקבוע מהם גזעים מסוכנים של כלבים הוקנתה בחוק לשר החקלאות באישור ועדת הכלכלה של הכנסת (ראו: סעיף 1 לחוק), וביום 28.6.2004 הפעיל השר את הסמכות שהוקנתה לו בחוק כאמור וקבע בצו, באישור ועדת הכלכלה, שמונה גזעים מסוכנים של כלבים. צו זה הוא הצו להסדרת הפיקוח על כלבים (התוספת לחוק), התשס"ד-2004, וייקרא להלן: הצו או התוספת. כמו כן, התקין השר תקנות להסדרת הפיקוח על כלבים (ייבוא והחזקה של כלבים מסוכנים), התשס"ד-2004 (להלן: התקנות), ובהן שורה של הגבלות ואיסורים החלים על כלבים מתוקף השתייכותם לגזע מסוכן או היותם הכלאה של גזע כזה. השאלה המרכזית שמעלים העותרים בעתירה שבפנינו היא האם מסוכנותו של כלב היא אכן תלוית-גזע, או שמא לוקות הוראות החוק, הצו והתקנות המבוססות על הנחת מוצא זו בחוסר סבירות ובהיעדר מידתיות ודינן להתבטל.

2. העותרת 1 הינה תאגיד רשום העוסק בהגנה על בעלי חיים והיא שמה לה למטרה למנוע מהם סבל ולדאוג לרווחתם. עותרת זו אף מוכרת כ"ארגון למען בעלי חיים", כמשמעותו בסעיף 1 לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994 (להלן: חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים)). אל העותרת 1 הצטרפו כעותרים העותרת 2, שהינה ארגון הגג המאגד מועדונים שונים של גזעי כלבים ואילוף כלבים בישראל, והעותרים 3-9 שהינם בעלים של כלבים מן הגזעים שהוגדרו בתוספת כמסוכנים.

טענת העותרים בעתירה זו, בקליפת אגוז, היא כי סיווג כלבים כמסוכנים על פי השתייכותם לגזע מסוים, אין לו כל ביסוס מקצועי או מדעי וכי המהלך שנקטו שר החקלאות וועדת הכלכלה של הכנסת בהתקנים את הצו ואת התקנות, היה מהלך נמהר שנעשה בלא שנשקלו כל השיקולים הרלבנטיים ובלא שנבדקו באופן ראוי כל הנתונים הצריכים לעניין, נוכח הסערה הציבורית שקמה בעקבות המקרה הטראגי אשר אירע ביום 17.6.2004, בו תקף כלב שתואר בכלי התקשורת ככלב מסוג אמסטאף את הפעוטה אביבית גנון ז"ל והרגה. לטענת העותרים יש להורות על ביטול הצו והתקנות ולחלופין על ביטול ההגדרה בחוק העיקרי הקובעת כלב כמסוכן רק בשל השתייכותו הגזעית, בהיותם לוקים בחוסר סבירות קיצוני ומשום שאינם מגשימים את תכליתו של החוק להסדרת הפיקוח על כלבים. מנגד טוענים המשיבים בתמצית כי ההסדר הסטטוטורי וכן התקנות והצו שנתקנו מכוחו נעשו כדין משיקולים סבירים וראויים ועל בסיס ידע מחקרי וניסיון מקצועי שהצטברו בארץ ובעולם, במטרה להגן על שלום הציבור ולשמור על בטחוננו מפני פגיעתם הרעה של כלבים מסוכנים.

טרם שנבחן ביתר פירוט את טענות הצדדים מן הראוי כי נתייחס אל הרקע לחקיקת החוק, אל הוראותיו באופן כללי ובפרט אל ההוראות שנתייחדו בו וכן בצו ובתקנות לענין הגדרת כלבים מסוכנים ולענין ההגבלות והאיסורים שהוטלו לגבי כלבים אלה.

ההסדרים הנורמטיביים נשוא העתירה

3. החוק להסדרת הפיקוח על כלבים פורסם ביום 29.12.2002, אך המועד לתחילת תוקפו נדחה פעם אחר פעם ונקבע לבסוף ליום 1.11.2004. בהתאמה, נקבע מועד תחילת תוקפם של הצו והתקנות (למעט תקנה 6 שעניינה חובת עיקור וסירוס) ליום 4.11.2004. קודם חקיקתו של החוק היה הפיקוח על כלבים מבוסס על הסדרים מוניציפליים (ראו, למשל: חוק עזר לירושלים (פיקוח על כלבים) התשל"ח-1978, ק"ת התשל"ח 3825, 852; חוק עזר לתל אביב-יפו (פיקוח על כלבים ובעלי חיים אחרים) התשס"א-2000, ק"ת-חש"מ תשס"א 630, 76). הסדרים מוניציפליים אלה התבססו בעיקרם על חוק עזר לדוגמה אותו פירסם שר הפנים בשנת 1996 (ראו: חוק עזר לדוגמה לרשויות מקומיות (פיקוח על כלבים וחתולים) התשנ"ו-1996, ק"ת-חש"מ התשנ"ו 555, 354), והתקנתם היתה נתונה לשיקול דעתה של כל רשות מקומית בנפרד. כתוצאה מכך היו רשויות מקומיות אשר בהן כלל לא הוסדרו אמצעי פיקוח על כלבים. על רקע זה ונוכח מקרי תקיפה של כלבים שאירעו בישראל, הורגש והודגש הצורך בהסדר כלל-ארצי אחיד לפיקוח על כלבים וכן בקיומו של גורם מרכזי בעל סמכויות אכיפה שיוכל להוביל ולקדם את הטיפול בנושא זה בארץ (ראו: דברי ההסבר בהצעת החוק להסדרת הפיקוח על כלבים, התשנ"ח-1998, ה"ח התשנ"ח 2723, 382).

4. החוק להסדרת הפיקוח על כלבים אכן קובע הסדר מקיף לעניין החזקתם של כלבים בישראל והוא כולל, בין היתר, חובת רישוי להחזקת כלב (סעיף 2); תנאים לקבלת רישיון כאמור (סעיף 3); חובת סימון כלבים בשבב אלקטרוני (סעיף 4); והגבלות לעניין הוצאת כלבים אל מחוץ לחצרי המחזיק בהם (סעיף 11). על פי החוק הוקם מרכז ארצי לרישום כלבים (סעיף 7) ונקבעו חובות דיווח ומסירת מידע (סעיפים 8 ו-9) וכן נקבעו אמצעי אכיפה הכוללים תפיסת כלב בשל הפרת הוראות החוק (סעיף 13), סמכויות חיפוש וחקירה (סעיף 15) ואף סמכות להמתת כלב בתנאים מסוימים (סעיף 14). עוד קובע החוק הוראות עונשיות בגין הפרתו הכוללות מאסר וקנסות (סעיף 18). בצד הסדרים כלליים אלה מייחד החוק הוראות ספציפיות ומחמירות במיוחד בכל הנוגע לכלבים שהוגדרו ככלבים מסוכנים. העתירה שבפנינו, כפי שכבר צוין, מתייחסת

אך ורק לאותם הגבלות ואיסורים החלים על כלבים שהוגדרו כמסוכנים, מכוח השתייכותם לגזע מסוים.

5. סעיף 1 לחוק להסדרת הפיקוח על כלבים מגדיר "כלב מסוכן" כך:

"כלב מסוכן" - כל אחד מאלה:
 (1) כלב שמלאו לו שלושה חודשים ונשך נשיכה שגרמה לחבלה;
 (2) כלב השייך לגזע מסוכן;
 (3) כלב שהוא הכלאה של גזע מסוכן וקיים דמיון בין דפוסי התנהגותו ותכונותיו הפיסיות לאלו של כלב השייך לגזע מסוכן;

הנה כי כן, החוק קובע שלוש חלופות להגדרתו של "כלב מסוכן". החלופה הראשונה מתייחסת לכלב שהוכיח בהתנהגותו כי הוא מסוכן משום שנשך נשיכה שגרמה לחבלה. על מסוכנותו של הכלב לפי חלופה זו ניתן ללמוד רק לאחר מעשה - דהיינו רק לאחר שנשך - ואלוה אין העותרים מתייחסים בעתירתם. אדרבא, מתוך טיעוניהם עולה כי העיקרון המונח בבסיסה והוא - קביעת מסוכנות על פי התנהגות הכלב, מקובל עליהם. החלופה השנייה, היא החלופה העומדת, כאמור, במוקד עתירה זו, ולפיה הוגדר כמסוכן כלב השייך לגזע מסוכן. החלופה השלישית, היא חלופה המשלבת בין גזעו של הכלב לבין דפוסי התנהגותו ותכונותיו הפיסיות. להבדיל מן החלופה הראשונה, שתי החלופות האחרונות מתאפיינות בכך שהן מנסות להגדיר כלב מסוכן לפני מעשה, דהיינו עוד בטרם ביצע נשיכה שגרמה חבלה.

על מנת לצקת תוכן בשתי החלופות האחרונות שבהגדרת "כלב מסוכן", יש צורך להגדיר מהו "גזע מסוכן". הגדרה זו לא נכללה בחוק העיקרי כנוסחו הסופי. תחת זאת נקבע בסעיף 1 לחוק כי "גזע מסוכן" הוא "גזע שהשר, באישור הוועדה, קבע לגביו בתוספת שהוא גזע מסוכן". בצו אשר תחילת תוקפו ביום 4.11.2004 קבע, כאמור, השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, שמונה גזעים מסוכנים של כלבים ואלו הם:

1. אמריקן סטאפורדשייר בול טרייר (אמסטאף)
2. בול טרייר
3. דוגה ארגנטינאי
4. טוסה יפני
5. סטאפורדשייר בול טרייר (סטאף אנגלי)
6. פיט בול טרייר
7. פילה ברזילאי
8. רוטוילר

התקנות להסדרת הפיקוח על כלבים (ייבוא והחזקה של כלבים מסוכנים), שהותקנו, כאמור, בעקבות אותו הצו, ושבהן נקבעו איסורים והגבלות לגבי כלבים מסוכנים, מתייחסות לכלב מסוכן על פי שתי החלופות האחרונות הקבועות בחוק בלבד וזאת נוכח הגדרתו של כלב מסוכן בסעיף 1 לתקנות הקובעת:

”כלב מסוכן” - כלב השייך לגזע מסוכן וכן כלב שהוא הכלאה של גזע מסוכן וקיים דמיון בין דפוסי התנהגותו ותכונותיו הפיסיות לאלו של כלב השייך לגזע מסוכן;

6. ואלה עיקר האיסורים וההגבלות אשר נקבעו בתקנות לעניין כלבים מסוכנים, מכוח הסמכות שהוקנתה לשר בעניין זה על פי סעיפים 11, 12 ו-25 לחוק: תקנה 2 קובעת כי אין לייבא כלב מסוכן לישראל; תקנה 3 קובעת כי הבעלים או המחזיק בכלב מסוכן צריך שיהיה בן למעלה מ-18 שנים; תקנה 4 קובעת כי בעליו של כלב מסוכן או המחזיק בו יגדר וינעל את החצרים שבהם מוחזק הכלב באופן שימנע ממנו אפשרות לצאת מהם; כי יציב בכל כניסה לחצרים שלט אזהרה וכן יחסום את פיו של הכלב בזמם בכל עת שיש בסביבתו אנשים נוספים זולתו; תקנה 5 קובעת כי בעליו של כלב מסוכן או המחזיק בו לא יתיר את יציאתו של הכלב מן החצרים לרשות הרבים אלא אם כן נתקיימו כל התנאים הבאים: הכלב מוחזק בידי אדם שגילו עולה על 18 שנים והוא מסוגל לשלוט בו בכל רגע ולמנוע מן הכלב לפגוע באחרים; הכלב מוחזק ברצועה שאין הוא יכול להשתחרר ממנה ואורכה אינו עולה על 2 מטרים; פיו של הכלב חסום בזמם; תקנה 6 קובעת כי בעליו של כלב מסוכן ידאג לבצע ניתוח עיקור או סירוס של הכלב לא יאוחר מיום 31.12.2004 (מועד זה הושעה לבקשת העותרים ובהסכמת המשיבים בצו ביניים מיום 24.12.2004, עד להכרעה בעתירה זו). לבסוף קובעת תקנה 7 כי בעליו של כלב מסוכן לא ימכור ולא ימסור את הכלב לאחר להוציא הגופים הנזכרים באותה תקנה. הגבלות נוספות הנוגעות לכלבים מסוכנים נקבעו בחוק העיקרי ובהן חובת ביטוח צד שלישי כנגד פגיעות לגוף ולרכוש העלולות להיגרם על ידי הכלב המסוכן, כתנאי לקבלת רישיון להחזקתו (סעיף 3(ג)(1)(ג)) וכן החובה לרשום ברישיונו של הכלב כי הוא כלב מסוכן (סעיף 5). מכלל החוק והתקנות הנ”ל שהותקנו על פיו, הוצאו כלבים המשמשים את מערכת הביטחון ולגבי אלה נקבע בסעיף 22 לחוק כי שר הביטחון או השר לביטחון הפנים, לפי העניין, יקבעו בתוך שנה מיום תחילתו של החוק הוראות לעניין תחולתו על מערכת הביטחון שבתחום סמכותם.

טענות העותרים

7. הטענה המרכזית שבפי העותרים היא כאמור הטענה לפיה הגזע שאליו משתייך הכלב אינו נושא עימו ככזה מסוכנות טבועה ועל כן, אין מקום להגדיר כלב מסוכן אך

ורק בשל השתייכותו לגזע מסוים. לטענת העותרים, קיימים בכל גזע כלבים אגרסיביים יותר ופחות, ומסוכנותו של הכלב מעוצבת על פי צורת גידולו ואילופו ולא על פי הגזע שאליו הוא משתייך. לשיטת העותרים, הנתונים הרלבנטיים לצורך הרכבת פרופיל מסוכנות של כלב הם, אפוא, בראש ובראשונה תנאי גידולו של הכלב והאופן בו אולף, בשילוב עם נתוניו הפיזיים (הקשורים מטבע הדברים לגזע שאליו הוא משתייך) ומזגו של הכלב האינדיבידואלי. העותרים צירפו לעתירתם חוות דעת של פרופ' ז' טריינין, אשר כיהן בעבר כמנהל המכון הווטרינרי במשרד החקלאות, וכן חוות דעת של ד"ר חגי אלמגור, מטעם ועד עמותת הרופאים הווטרינרים לחיות מחמד, התומכים בעמדה שהציגו. כמו כן נסמכים העותרים על המלצותיה של ועדת מומחים מטעם משרד החקלאות בראשות ד"ר שינבאום משנת 1994, אשר הציעה שלא לקבוע בחוק שמות של גזעי כלבים מסוכנים אלא להשאיר פתח לחקיקה כזו ככל שיתעורר הצורך בכך. לבסוף מפנים העותרים למאמרים שפורסמו בארצות הברית על ידי ארגונים שונים כגון American Veterinary Medical Association ו-National Canine Research Foundation, ולתכתובות שקיימו העותרים עם ארגונים אלה, השוללים אף הם את הגישה לפיה מסוכנותם של כלבים הינה תלויה בגזע.

בהתבסס על חוות הדעת ועל המאמרים שצויינו, טוענים העותרים כי הצו הקובע שמונה גזעים של כלבים מסוכנים וכן התקנות הקובעות איסורים והגבלות דרקוניים החותרים להכחדתם של גזעים אלה בישראל, נגועים בחוסר סבירות ודינם להתבטל משום שנתקנו בלא תשתית מדעית או מקצועית לביסוס הקביעה כי מסוכנותו של כלב היא פועל יוצא של הגזע אליו הוא משתייך. לחלופין בלבד ומאותם טעמים עצמם טוענים העותרים כי יש להורות על ביטול ההוראה הכלולה בחוק העיקרי ולפיה הוגדר כלב מסוכן בין היתר על פי הגזע שאליו הוא משתייך. העותרים מוסיפים וטוענים כי חקיקת המשנה והחקיקה הראשית הנ"ל פוגעות:

"במגוון של זכויות אדם חוקתיות, של בעלי הכלבים או מי שמבקשים להיות בעלי כלבים מהסוגים שבצו: להיות בני חורין בהתנהגותם, להחזיק בקניין (ככל שכלב הוא קניין), לעשות שימוש בכלבים הללו למטרות שונות ובהן הגנה על עצמם ועל זכויותיהם או מחמד גרידא, לשמור על כבודם ופרטיותם מפני הרשויות, למנוע מעצמם סיכון פלילי, לעסוק בעיסוקים הקשורים בכלבים (יבוא, גידול, אילוף, מזון וכיו"ב). לצד כל אלה, נוצרת הפליה בין בעלי כלבים מהגזעים שבצו לעומת בעלי כלבים מגזעים שאינם מסווגים ככאלה והפליה ביחס למערכת הביטחון, שאף אחד מההגבלות נשוא התקנות, אינו חל עליה".

לצד הפגיעה בזכויותיהם של בעלי הכלבים נגרמת, כך לטענת העותרים, "פגיעה בזכויותיהם של הכלבים כבעלי חיים, כפי שהוכרו בפסיקה", בהיות ההגבלות המוטלות עליהם בבחינת צער בעלי חיים, וכן משום שיש בהוראות הנוגעות לעיקור, לסירוס ולאיסור הייבוא כדי להוליך להכחדה בישראל של הגזעים שנקבעו כמסוכנים. העותרים מוסיפים וטוענים כי אין להתיר פגיעה כזו בבעלי הכלבים ובכלבים עצמם, בהיעדר כל קירבה לוודאות לפגיעה בשלום הציבור הנשקפת מאותם כלבים וכן בהיעדר קשר מוכח בין האמצעי שננקט, כפי שהוא בא לידי ביטוי בחוק ובתקנות, ובין התכלית שאותה נועד החוק להגשים, והיא ההגנה על שלום הציבור. עוד טוענים העותרים כי מן הראוי לשקוד על איתור וקביעת אמצעים אחרים כגון חובת אילוף וחובה לעריכת ביטוח, אשר ישרתו את תכלית החוק ופגיעתם בזכויות שפורטו תהא פחותה. לטענת העותרים הגדרתו של כלב ככלב מסוכן על פי השתייכותו לגזע מסוים, מחטיאה פעמיים את המטרה שביסוד החוק להגן של שלום הציבור משום שהיא מסווגת כלבים שאינם מסוכנים כמסוכנים, אך ורק בשל גזעם, ואילו כלבים אחרים, שהינם מסוכנים על פי אמות המידה הנכונות לקביעת מסוכנות אינם מוגדרים כמסוכנים. העותרים מוסיפים ומצביעים על כך שזיהוי הגזע שאליו משתייך הכלב בין באופן טהור ובין בהכלאה, מעורר קשיים לא מבוטלים ולדעתם המנגנון שנקבע לצורך כך בחוק (קביעה על ידי רופא וטרינר עירוני או מפקח), איננו יעיל, יישומו מסורבל והוא אך יגרור אחריו הליכי ערר ועתירות מינהליות למכביר מכוח סעיף 16 לחוק. עוד מדגישים העותרים בטענותיהם כי סיווגו של כלב כמסוכן על פי הגזע שאליו הוא משתייך עורר מחלוקת חריפה בין הגורמים המקצועיים שנטלו חלק בהליך החקיקה והיה נושא לדיונים ממושכים בוועדת הכלכלה, כמשתקף מן הפרוטוקולים שצורפו לעתירה, עד כי בסופו של דבר הושגה נוסחת פשרה ולפיה נמחקו מהצעת החוק חמישה הגזעים שפורטו בתוספת והיוו חלק בלתי נפרד מהגדרתו של כלב מסוכן על פיה. תחת זאת וכפי שכבר צוין, הסמך החוק את שר החקלאות באישור ועדת הכלכלה, לקבוע בעתיד מהם גזעי כלבים מסוכנים. בהקשר זה מפנים העותרים לדבריו של יו"ר הוועדה, חבר הכנסת אברהם פורז, בדיון שהתקיים ביום 3.6.2002, באומרו:

"... אנחנו כרגע עושים פשרה – אנחנו כרגע משאירים זאת ריק, נכון לרגע זה אין שום עניין של גזע, אבל שר החקלאות באישור הוועדה, אם הוא יחשוב שהוא רוצה לחזור לעניין הגזע – יוכל להגיד התגלה לנו גזע של כלבים שרק רואים מישהו זז, מיד טורפים. אפשר אז יהיה להכניס את זה. יכול להיות שזו תישאר אות מתה, זאת אומרת תהיה סמכות לעשות זאת בתקנות באישור הוועדה..."

אנחנו יכולים כעת לקיים דיון ארוך לשאלת הגזע ואז נקבל החלטה כזו או אחרת. אנחנו כרגע משאירים את

הבעיה הבלתי פתורה. אנחנו אומרים שכרגע הגזע לא משחק תפקיד בחקיקה, כפי שהיא יוצא מכאן אין גזע. קיימת אופציה לשר בתקנות כן להכניס את עניין הגזע ולכשיחליט כך – אם יחליט – נקיים אז את הדיון כשזה יהיה אקטואלי" (ראו: ישיבת ועדת הכלכלה של הכנסת מיום 3.6.2002 [http://www.knesset.gov.il/protocols/data/html/kalk\(ala/2002-06-03.html](http://www.knesset.gov.il/protocols/data/html/kalk(ala/2002-06-03.html)).

מדברים אלה מבקשים העותרים ללמוד כי החוק לא התכוון להסב עצמו על גזעים מסוימים של כלבים ולהגדירם כמסוכנים מטבע בריאתם, בנתונים שהיו ידועים בעת שנחקק. העותרים מוסיפים וטוענים כי בעת שהוצא הצו והותקנו התקנות על ידי שר החקלאות לא חל כל שינוי של ממש במצב הדברים הקיים ולא נתגלה דבר חדש שלא היה ידוע בעת שנחקק החוק במתכונת שנחקק. על כן, כך לטענתם, לא היה מקום לשנות מן ההסדר הנורמטיבי שטבע החוק והעובדה כי הצו והתקנות הותקנו בחופזה מיד לאחר האירוע הטראגי מיום 17.6.2004, בו הותקפה הפעוטה אביבית גנון ז"ל על ידי הכלב המשפחתי שתואר ככלב מגזע אמסטאף, מעידה לשיטתם כי מדובר בדינמיקה פופוליסטית של קבלת החלטות, שלא נועדה אלא לרצות את דעת הקהל בישראל, מבלי שנבחנו ונותחו כדבעי כל הנתונים וכל השיקולים הצריכים לענין.

טענות המשיבים

8. המשיבים, מצידם, טוענים כי דין העתירה להידחות, בהדגישם כי על אף האופן שבו נוסחה העתירה, מדובר, למעשה, בטענות המכוונות כנגד החוק וכי בכגון דא יש לנהוג זהירות מירבית בהפעלת הביקורת השיפוטית, תוך שמירה על העיקרון כי גדר התערבותו של בית המשפט בחקיקה הראשית הינו מצומצם ונדיר. על אחת כמה וכמה כך הוא לטענת המשיבים מקום שההסדר הנורמטיבי הנתקף יש לו היבטים מקצועיים הכרוכים בשאלות שבמומחיות. במקרה שלפנינו, כך מוסיפים המשיבים וטוענים, הקביעה שבחוק לפיה כלב מסוכן הינו, בין היתר, כלב השייך לגזע מסוכן, נתמכת במחקרים ובניסיון מקצועי שנצבר לאורך שנים והיווה בסיס לחקיקה דומה בארצות רבות בעולם וביניהן: צרפת, גרמניה, בריטניה, ניו זילנד, הולנד וכן מדינות מסוימות באוסטרליה ובארצות הברית. לתמיכה בעמדתם זו ובהתאם להחלטתנו מיום 13.12.2004, הציגו המשיבים חומר נוסף ואסמכתאות שונות מן הארץ ומן העולם ובכלל זה מאמרים מדעיים מהם עולה, לטענתם, כי רוב התקיפות הקטלניות בוצעו על ידי כלבים מגזע פיט-בול לסוגיו הנמנים עם הגזעים המפורטים בתוספת. מכאן, כך לטענת המשיבים, שקיימת מובהקות סטטיסטית המעידה כי בכלבים מגזעים אלה טמונה מסוכנות גדולה לאין שיעור בהשוואה לכלבים מגזעים אחרים. המשיבים מפנים

בהקשר זה לנתונים שנאספו בארצות הברית על ידי ה- National Canine Research Foundation ולפיהם כלבים מסוג פיט-בול וכן כלבים נוספים שהוגדרו בצו כמסוכנים, היו מעורבים ב-53 אחוזים מהתקיפות הקטלניות שאירעו במדינה בשנים 1994-1999. עוד מדגישים המשיבים בטיעוניהם כי הגדרת "כלב מסוכן" בחוק כוללת שלוש חלופות שונות וכי החלופה הקובעת את מסוכנות הכלב על פי הגזע אליו הוא משתייך היא רק אחת מהן. לדעת המשיבים יש בשלוש החלופות הקבועות בחוק כדי לשרת באופן מלא ואפקטיבי את התכלית שלמענה נקבע ההסדר החקיקתי הנדון והיא - הגנה על שלום הציבור מפני פגיעתם של כלבים בכלל וכלבים מסוכנים בפרט. לטעמם, בהתנגשות שבין תכלית זו ובין האינטרס שטוענים לו העותרים, אשר לא בוסס ולא הוברר כדבעי מאיזו זכות עיקרית הוא שואב, דין האינטרס שבהגנה על שלום הציבור כי יגבר. לחיזוק טענתם כי ההסדר החקיקתי הוא סביר ומידתי, מצביעים המשיבים על כך שהתוספת לחוק מונה שמונה גזעי כלבים בלבד מתוך כשש מאות גזעי כלבים מוכרים, וכן על כך שאחוז הכלבים הנמנים עם הגזעים שנקבעו בתוספת כגזעים מסוכנים אינו עולה על ארבעה אחוזים מכלל אוכלוסיית הכלבים בישראל. אשר לטענת העותרים כי האיסור לייבא כלבים הנמנים עם הגזעים המוגדרים כמסוכנים וכן החובה לעקר ולסרס גזעים אלה יביאו להכחדתם, טוענים המשיבים כי ויסות כניסתם לישראל של בעלי חיים מזנים מסוימים - בניגוד, למשל, להמתתם היזומה - הינו צעד סביר ומידתי בנסיבות העניין. באשר לטענת העותרים כי קיים קושי מעשי בזיהוי הגזע שאליו משתייך הכלב, טוענים המשיבים כי פותחו בעולם מתודולוגיות מתאימות המיועדות לסייע בזיהוי כלבים בין היתר באמצעות חוברות הכוללות צילומים ואפיון הגזעים. לבסוף, טוענים המשיבים כי אין לקבל את פרשנות העותרים בכל הנוגע להיסטוריה החקיקתית של החוק. לטענתם, כאשר התקבל החוק היתה לכתחילה כוונה להוסיף גזעי כלבים ספציפיים בתוספת, כאשר תבשיל ההחלטה בדבר שמות הגזעים שיש לכלול בה. היעדר פירוט רשימת גזעי הכלבים בחוק בעת שחוקק לא נעשה, אפוא, מתוך עמדה כי גזעים כאלה לא קיימים, אלא נוכח המחלוקת שהתעוררה בעניין זה ונותרה להכרעה בשלב מאוחר יותר.

דיון

9. העיקרון לפיו כלב מסוכן הוא, בין היתר, כלב השייך לגזע מסוכן נקבע בחוק העיקרי ואילו ההוראות שבתוספת המפרטות גזעים מסוכנים של הכלבים וכמוהן ההגבלות והאיסורים שנקבעו לגבי כלבים מסוכנים בתקנות, אינן אלא הוראות המיישמות עיקרון זה. לפיכך, ככל שהעתירה שבפנינו תוקפת את העיקרון בדבר מסוכנות תלויית-גזע של כלבים, עניין לנו בעתירה התוקפת דבר חקיקה ראשי וזאת אף

שהעותרים ניסו להסוות את הדבר וניסחו את העתירה כעתירה המכוונת בראש ובראשונה כנגד הוראות הצו והתקנות ורק לחלופין כנגד ההגדרה של כלב מסוכן בחוק העיקרי, ככל שהיא תלוית-גזע. משאיתרנו את ההסדר הנורמטיבי שאליו מכוונים אל נכון חיצו העותרים כדבר חקיקה ראשי, יש לבחון את הטענות שהם מעלים על פי אמות המידה הנוהגות עימנו בהפעלת ביקורת שיפוטית על הסדרים מסוג זה. כבר נפסק פעמים הרבה כי טענה המועלית כנגד חוקתיותו של חוק מחייבת איפוק שיפוטי ניכר וכי יש לבחון אותה בזהירות ומתוך ריסון. זאת בשל ההכרה כי תפקיד החקיקה הוטל על המחוקק והוא זה הנושא באחריות הלאומית לחקיקת חוקים שיגשימו תכלית ראויה באמצעים מידתיים (בג"ץ 1715/97 לשכת מנהלי ההשקעות בישראל נ' שר האוצר, פ"ד נא(4) 367 (להלן: עניין מנהלי ההשקעות), 386-389). על ההבדל שבין ביקורת שיפוטית המופעלת כלפי חקיקת משנה וביקורת שיפוטית המופעלת כלפי חקיקה ראשית עמד הנשיא ברק בעניין מנהלי ההשקעות באומרו, בעמ' 386-387:

אכן, הכרזה על בטלותו של חוק או חלק ממנו היא עניין רציני. לא על נקלה יעשה כן השופט. לא הרי הכרזה על בטלותה של חקיקת משנה בהיותה סותרת הוראותיו של חוק, כהרי הכרזה על בטלותה של חקיקה ראשית בהיותה סותרת חוק יסוד. בבטלו חקיקת משנה, נותן השופט ביטוי לרצון המחוקק. בבטלו חקיקה ראשית, השופט מסכל את רצון המחוקק. הצידוק לכך הוא בכפיפותו של המחוקק להוראות חוקתיות-על-חוקיות, שהוא עצמו קבען (ראו א' ברק "ביקורת שיפוטית על חוקתיות החוק", משפט וממשל ג 403 (התשנ"ו)). עם זאת, נדרשת לכך זהירות שיפוטית רבה.

זאת ועוד, כבר נפסק כי נטל ההוכחה המוטל על הטוען לפסילתו של חוק הוא נטל של ממש להראות שהחוק אכן פוגע בפגיעה ממשית, להבדיל מפגיעה של מה בכך (de minimis), בזכות חוקתית ובהיעדר תשתית מספקת המבססת את דבר קיומה של זכות חוקתית כאמור או את הפגיעה הנטענת בה, אין יסוד לפסילת החוק (ראו: בג"ץ 3434/96 הופנונג נ' יו"ר הכנסת, פ"ד נ(3) 57, 68-69, 74-75; כן ראו: א' ברק, פרשנות במשפט – פרשנות חוקתית (1993) 477 (להלן: ברק, פרשנות חוקתית)). נוכח משוכות גבוהות אלה שהציב בית המשפט בהפעילו ביקורת שיפוטית על דבר חקיקה ראשי, נקל להבין מדוע ניסו העותרים לתעל את עתירתם ולתארה כעתירה שעיקר עניינה ביטול חקיקת משנה ואילו הסעד המכוון כנגד ההגדרה שבחוק העיקרי הוצנע מאוד ונדחק לקרן זווית, כסעד חלופי ואחרון. המשיבים מצידם הצביעו ובצדק על כך שהעתירה לוקה בעמימות, בכל הנוגע לביסוס הזכויות החוקתיות שלגביהן נטענת הפגיעה. אכן, ככל שמדובר בפגיעה בזכויותיהם של הכלבים כבעלי חיים, אין מקום

לדבר על זכויות חוקתיות שכן בישראל ואף בעולם טרם הוכרעה השאלה האם יש להכיר בבעל חיים כאישיות משפטית הקונה זכויות לעצמה דוגמת גופים לא-אנושיים אחרים כגון תאגידים, אוניות, אוניברסיטאות וערים (ראו: רע"א 1684/96 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מפעלי נופש חמת גדר בע"מ, פ"ד נא(3) 832; בג"ץ 6446/96 העמותה למען החתול נ' עיריית ערד, פ"ד נה(1) 769; בג"ץ 9232/01 "נח" ההתאחדות הישראלית של הארגונים להגנת בעלי חיים נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נז(6) 212; בג"ץ 466/05, 11745/04 רייז נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה, החלטה מיום 23.2.2005; תמ"ש (תל-אביב-יפו) 32405/01 פלוני נ' אלמונית (לא פורסם); R. J. Huss, "Valuing Man's and Woman's Best Friend: The Moral and Legal Status of Companion Animals", 86 *Marq. L. Rev.* 47 (2002); R. Garner, "Political Ideology and the Legal Status of Animals", 8 *Animal L.* 77 (2002)). לדיון בהקניית זכויות יסוד לתאגידים ראו: ברק, פרשנות חוקתית, 438-441. דילמה זו כרוכה ושלושה בשאלה נוספת שאף לגביה הציגו העותרים עמדה מעורפלת ומסוייגת. כוונתי לשאלה האם הפגיעה הנגרמת לבעלי הכלבים מן הגזעים שסוגו כמסוכנים במקרה שלפנינו, מהווה פגיעה בזכות הקניין החוקתית שלהם. הגישה המשפטית הרווחת בארץ וגם בעולם רואה בבעלי החיים סוג של קניין פרטי, אשר בני האדם חבים כלפיהם בחובות מסוימות שעיקרן באיסור לענותם, להתעלל בהם או להתאכזר אליהם, להוציא המתה לצרכי מאכל אדם ולהוציא עריכת ניסויים שהותרו בחוק (ראו: חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים); חוק צער בעלי חיים (ניסויים בבעלי חיים), התשנ"ד-1994). העותרים נמנעו מלאמץ גישה זו לפיה הכלבים מהווים קניין וממילא לא העלו כל טענות מפורטות באשר לפגיעה בזכות הקניין של בעלי הכלבים המשותיכים על פי הצו והתקנות לגזעים המסוכנים או להכלאה עימם. במקום זאת, בחרו העותרים לציין ואף זאת באופן כללי וללא תשתית עובדתית, את הפגיעה בחופש העיסוק הנגרמת לטענתם כתוצאה מן ההוראות נשוא העתירה לכל מי שעיסוקו בייבוא, בגידול ובאילוף של כלבים וכן לכל מי שעיסוקו במזון לכלבים. העותרים הוסיפו וצינו בהקשר החוקתי גם את הפגיעה בשוויון הנגרמת לטענתם לבעלי כלבים מן הגזעים שנקבעו כמסוכנים והכלאותיהם לעומת בעלי כלבים שאינם נמנים עם גזעים אלה.

10. בהיעדר תשתית משפטית ועובדתית מספקת לעניין הפגיעה בזכויות חוקתיות הנגרמת כתוצאה מהוראת החוק נשוא העתירה, אין העתירה יכולה לעמוד ודינה להידחות מטעם זה בלבד. מסקנה זו מתחזקת נוכח אמות המידה המחמירות הנוהגות בכל הנוגע לפסילת חוק עליהן עמדנו לעיל ובכללן הנטל הכבד המוטל על העותר להוכיח פגיעה ממשית ומשמעותית באותן זכויות. זאת ועוד, הסוגיה המרכזית העומדת

במוקד העתירה נוגעת לעיקרון הקבוע בחוק לפיו ניתן להגדיר כלב כמסוכן על פי השתייכותו לגזע מסוים. סוגיה זו הינה מקצועית-מדעית על פי טיבה ובית המשפט אינו ערוך להכריע בה באמצעות "כלי העבודה" המשפטיים העומדים לרשותו. מתוך החומר ההשוואתי שהוצג בפנינו עולה כי הגישה אותה אימץ המחוקק הישראלי בהקשר זה מקובלת במקומות רבים בעולם, אם כי ניתן בהחלט להצביע על עמדות שונות השוללות גישה זו, שאומצו אף הן במקומות שונים.

כך, למשל, בארצות הברית אנו מוצאים הסדרים נורמטיבים ברמה מוניציפלית (דטרויט, משיגן; סינסינטי, אוהיו; פרובידנס, רוד איילנד וערים רבות נוספות) בהם נקבעו איסורים והגבלות על החזקת כלבים מגזעים מסוימים (לסקירת חקיקה זו ראו: D. Burstein, "Breed Specific Legislation: Unfair Prejudice and Ineffective Policy", 10 *Animal L.* 313 (2004) (להלן: Burstein), 328-361 ו"ש 11 ו-12; וכן: L. Marmer, "The New Breed of Municipal Dog Control Laws: Are They Constitutional?", 53 *U. Cin. L. Rev.* 1067 (1984) (להלן: Marmer), 1068-1069). לעומת זאת ניתן למצוא במספר מדינות של ארצות הברית הסדרים סטטוטוריים האוסרים על חקיקה מכוונת גזע בכל הנוגע לכלבים (ראו למשל: סעיף 5 לחוק הפלילי במדינת קולורדו המסייג את הסמכות המסורה לרשויות המקומיות לחוקק חוקים המסדירים פיקוח על כלבים מסוכנים, בקובעו כי חקיקה זו לא תהא מכוונת גזע (סעיף 5 ל-Florida Statute; C.R.S. 18-9-204.5); סייג דומה אנו מוצאים בפרק הנוזיקין ב-Health and Safety Code של מדינת טקסס (Fla. Sta. § 767.14) וכן בפרק 822 ל-Code מגדיר "כלב מסוכן" העוסק ברגולציה הנוגעת לחיות. סעיף 822.041(2) של ה-Code מגדיר "כלב מסוכן" באופן שאינו תלוי גזע והרשויות המוניציפליות במדינה הוסמכו בסעיף 822.047 להוסיף הגבלות בכל הנוגע לכלבים מסוכנים, בתנאי שלא יתייחסו באופן ספציפי לגזע מסוים או למספר גזעים של כלבים). נקודת השקפה דומה קיבלה ביטוי במאמרים שונים שפורסמו בארצות הברית, בהם נמתחה ביקורת על הסדרים חקיקתיים הקובעים הגבלות על כלבים בהתבסס על השתייכותם לגזע מסוים. ביקורת זו מעוגנת בעיקרה בטעמים שהעלו העותרים בעתירה שבפנינו (ראו: Burstein; ולסקירה מקיפה של הדיעות השונות בסוגיה זו ראו: Marmer; S. K. Sullivan, "Banning the Pit Bull: Why Breed Specific Legislation is Constitutional", 13 *U. Dayton L. Rev.* 279 (1988)). בתי המשפט במספר מדינות בארצות הברית דחו לא אחת גישה ביקורתית זו ופסקו כי סיווג כלבים כמסוכנים על פי השתייכותם לגזע מסוים (בעיקר פיט-בול לסוגיו), אין בו כדי לפסול את החוק בשל אי-חוקתיות, לאחר שהוצגו ראיות מבוססות כי גזעים אלה נושאים תכונות מולדות של תוקפנות, כוח פיזי ואכזריות ומתאפיינים בהתנהגות בלתי צפויה יותר מכל גזע אחר (ראו, בין היתר: פסק דינו של בית המשפט

לערעוירים של מדינת ניו מקסיקו בפרשת Garcia v. The Village of Tijeras (108 N.M. 116); פסק דינו של בית המשפט העליון של מדינת ארקנסו בפרשת Holt v. City of Maumelle (307 Ark. 115); פסק דינו של בית המשפט העליון של מדינת יוטה בפרשת Greenwood v. City of North Salt Lake (817 P. 2d 816) ופסק דינו של בית המשפט העליון של מדינת קנזס בפרשת Hearn, et al. v. The City of Overland Park (244 Kan. 638). לכך יש להוסיף את העובדה שעל פי נתונים שנאספו בארצות הברית היו כלבים מן הגזעים שסווגו כמסוכנים בתוספת, מעורבים ב-53% מן המקרים של אירועי תקיפה קטלניים בין השנים 1994 ל-1999.

בריטניה קבעה אף היא ב-Dangerous Dogs Act משנת 1991 איסורים פליליים על החזקה, גידול ורבייה של כלבים מגזע פיט בול טרייר וטוסה יפני ושר הפנים אף הוסמך באותו חוק להוסיף ולקבוע גזעי כלבים נוספים עליהם יחולו איסורים אלה. על פי האמור במכתב מאת השירותים הווטרינריים הבריטים מיום 19.8.2004, אשר צורף לתשובת המשיבים, קיימת אינדיקציה מדיווחי משטרת בריטניה על אפקט חיובי דרמטי בהגנה על האוכלוסיה מפני תקיפות של כלבים, מאז נחקק החוק בשנת 1991.

בגרמניה נחקק בשנת 2001 חוק פדרלי (Hundeverbringungs- und -) (einfuhrbeschränkungs-gesetz vom 12 April 2001 (HundVerbrEinfG) האוסר לייבא או להכניס אל המדינה כלבים מן הגזעים המנויים בו (פיט בול טרייר, אמריקן סטאפורדשייר טרייר וסטאפורדשייר-בול טרייר, וכן הכלאות של גזעים אלה). בית המשפט החוקתי הפדרלי בגרמניה אף דחה עתירה שהוגשה בעניין חוקתיותו של חוק זה וקבע בפסק דינו מיום 16.3.2004 (1 BvR 1778/01) כי על פי החומר שהוצג בפניו קיימת סבירות מספקת להנחה שעמדה בבסיס החוק ולפיה כלבים המשתייכים לגזעים המנויים בו נושאים סיכון מיוחד שיש להגן על הציבור מפניו. בית המשפט הפדרלי הפנה בהקשר זה, בין היתר, לנתונים שנאספו במספר מדינות בפרוצדורה הגרמנית, מהם עולה כי כלבים מגזעים אלה היו מעורבים באירועי נשיכה במידה העולה באופן ניכר על חלקם באוכלוסיית הכלבים בגרמניה. עוד נקבע כי ההסדר החקיקתי לא חורג מתחום הסבירות, וכי לא הוכח כי עמד לרשות המחוקק אמצעי יעיל ופוגעני פחות להשגת תכלית החקיקה, שהינה הפחתת אירועי תקיפה של כלבים והגנה על שלום הציבור.

באוסטרליה התקבלו במספר מדינות חוקים המסדירים החזקה וגידול של כלבים, ובהם איסורים והגבלות תלויי-גזע. כך נקבעו ב-Local Government Act

1993 של מדינת קווינסלנד הגבלות על החזקתם, על גידולם ועל רכישתם של כלבים מגזע דוגה ארגנטינאי, פילה ברזילאי, טוסה יפני, אמריקן פיט בול טרייר ופיט בול טרייר, וכן נקבעה בו חובת סירוס לגביהם. גזעים אלה נכללים כולם בצו ובתקנות נשוא העתירה שבפנינו. הסדר סטטוטורי דומה קיים גם במדינת דרום אוסטרליה (Dog and Cat Management Act 1995), בהתייחס לכלבים מסוג אמריקן פיט בול טרייר, פילה ברזילאי, טוסה יפני, דוגו ארגנטינאי ופרסה קנארי.

ניו זילנד אימצה אף היא את הגישה לפיה ניתן להגדיר כלב כמסוכן על פי מאפייני גזע. ההסדר הסטטוטורי הקיים בניו זילנד (Dog Control Act 1996), מסמך את הרשות לסווג כלבים כ"כלבים מאיימים" (Menacing Dogs), בהסתמך על התנהגותם או על מאפיינים גזעיים. חוק זה מוסיף וקובע כי כלבים הנמנים על הגזעים פילה ברזילאי, דוגו ארגנטינאי, טוסה יפני ואמריקן פיט בול טרייר, או שהם תוצר של הכלאה שלהם, הינם, קטגורית, "כלבים מאיימים". לגבי כלבים אלה נקבעה בחוק שורה של הגבלות, לרבות איסור ייבוא, חובת סירוס וחובה להחזיק את הכלב בכלוב או במתקן אחר, כאשר פיו חסום בזמם, בעת שהותו במקומות ציבוריים.

במאמר מוסגר יצוין כי לדברי המשיבים לא צוין עד כה בישראל גזע הכלב התוקף בתיעוד אירועי תקיפה של כלבים ועל כן לא היה בידם להציג נתונים ישראליים מבוססים בעניין זה. בתגובתם ציינו המשיבים אירועי תקיפה כאמור בהתבסס על דיווחים בתקשורת, אך משלא הוברר מהי מידת הדיוק של דיווחים אלה, בחרתי שלא להסתמך עליהם.

11. הנה כי כן, הגישה אותה אימץ המחוקק הישראלי בקובעו כי ניתן להגדיר כלב כמסוכן על פי השתייכותו לגזע מסוים, הינה גישה מקובלת ורווחת בעולם והיא מבוססת על מחקרים ועל ניסיון מצטבר לגבי גזעים אלה, המעוגן בנתונים על אירועי תקיפה שנאספו לאורך השנים. זאת ועוד, מחקרים ונתונים אלה מתייחסים בעיקרם לגזעים שאותם מנה מחוקק המשנה בתוספת וכפי שכבר צוין קיימת חפיפה בין שמונה הגזעים שצוינו בה כמסוכנים ובין הגזעים שהוגדרו כמסוכנים בחקיקה העולמית, כמפורט לעיל. העותרים מלינים על כך שהמשיבים לא צירפו לתגובתם חוות דעת של מומחה לביסוס עמדתם. יתכן כי ראוי היה לצרף חוות דעת כזו, אך היעדרה אין בו כדי להועיל לעותרים במקרה הנדון שכן השאלה האם גזע מסוים של כלבים הוא מסוכן מטבע בריאתו אינה שאלה בעלת מאפיינים ישראליים דווקא ובהחלט ניתן להסיק מן החומר ההשוואתי ומן האסמכתאות שהוצגו בהקשר זה מן העולם, כי קיימת תשתית מקצועית סבירה לגישה העקרונית אותה אימץ המחוקק הישראלי ולפיה ניתן להגדיר

כלב כמסוכן על פי הגזע שאליו הוא משתייך. כמו כן ניתן ללמוד מאותו חומר עצמו על סבירותן של ההוראות שהתקין מחוקק המשנה, אף אם נתקנו בחופזה, בקובעו את הגזעים המסוכנים בתוספת בהתאמה להסדרים סטטוטוריים רבים אחרים בעולם המתייחסים לאותם גזעים עצמם. הוא הדין באשר להגבלות ולאיסורים שנקבעו על ידו בתקנות, הדומים במהותם לאלה שנקבעו לענין זה במדינות רבות אחרות. ככל שהדבר נוגע למידתיות האמצעים שנקט מחוקק המשנה, העותרים, מצידם, לא הצביעו על אמצעים אפקטיביים אחרים שפגיעתם פחותה, המשיגים את אותה תכלית קרי: הגנה על שלום הציבור מפני פגיעתם של כלבים מסוכנים. כל שהשכילו העותרים להראות הוא כי הגישה שאימץ המחוקק הישראלי איננה גישה שאנשי המקצוע כולם תמימי דעים לגביה. אולם, העובדה כי נטושה מחלוקת בין אנשי המקצוע לגבי ענין שהוסדר בחוק, אינה יכולה להועיל לעותרים וכבר נפסק כי מקום שבו מבוסס חוק על עניין שבמומחיות מקצועית, העובדה כי קיימות באותה סוגיה חוות דעת נוגדות אינה מצדיקה את פסילתו (ראו: בג"ץ 4769/95 מנחם נ' שר התחבורה, פ"ד נז(1) 235, 271-272; והשוו: בג"ץ 492/79 חברה פלונית נ' משרד הביטחון, פ"ד לד(3) 706; בג"ץ 1554/95 עמותת "שוחרי גיל"ת" נ' שר החינוך, התרבות והספורט, פ"ד נ(3) 2).

סיכומם של דברים: הערך העומד ביסוד ההסדר הסטטוטורי הקבוע בחוק להסדרת הפיקוח על כלבים וכן ביסוד חקיקת המשנה שהותקנה מכוחו, הוא ערך חשוב ועניינו בהגנה על חיי אדם ועל שלום הציבור ובריאותו. במסגרת הסדר זה בחר המחוקק להגדיר ככלב מסוכן, בין היתר, כלב השייך לגזע מסוכן ולגביו נקבעו בחוק וכן בתקנות איסורים והגבלות מיוחדים. גישה זו לפיה נקבעת מסוכנותו של כלב על פי הגזע שאליו הוא משתייך היא גישה מקובלת ורווחת בהסדרים סטטוטוריים בעולם ועל פי החומר שהוצג ניתן לומר כי יש לה ביסוס מקצועי סביר ומספק, בייחוד בהתחשב בעוצמתו של האינטרס המוגן בחקיקה נשוא העתירה, ובצורך לאתר ולנטרל מראש את פוטנציאל הנזק החמור הנשקף לציבור מנשיכתם של כלבים מסוכנים. רשימת הגזעים שקבע מחוקק המשנה בצו כמו גם האיסורים וההגבלות שנקבעו על ידו בתקנות אף הם סבירים ואינם חורגים ממתחם המידתיות המסור לשיקול דעתו.

מכל הטעמים שפורטו לעיל, העתירה נדחת וצו הביניים מיום 24.12.2004

מתבטל.

הנשיא א' ברק:

אני מסכים

ה נ ש י א

המישנה לנשיא מ' חשין:

אני מסכים.

המישנה לנשיא

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת א' חיות.

ניתן היום, כ"ז אב, תשס"ה (1.9.2005).

ש ו פ ט ת

המישנה לנשיא

ה נ ש י א